

10. Андреев А.В. Безумовні види звільнення від покарання: проблеми вдосконалення кримінального законодавства та практики його застосування / А.В. Андреев // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2012. – № 4 (51). – С. 162 – 168.

11. Рябчинська О.П. Теоретико-правові засади функціонування системи покарань в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.08 "Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право" / О.П. Рябчинська. – Запоріжжя, 2013. – 40 с.

12. Рябчинська О.П. Система покарань в Україні: поняття, значення та принципи побудови: монографія / О.П. Рябчинська. – Запоріжжя: Акцент Інвест-трейд, 2013. – 448 с.

13. Пономаренко Ю.А. Штраф як вид покарання у кримінальному праві України (за результатами реформи 2011 р.): наук. нарис / Ю.А. Пономаренко; [наук. ред. Ю.В. Баулін]. – Х.: Право, 2012. – 80 с.

УДК 343.6(477)

В.О. Бєгорова

СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ НЕЗАКОННОГО ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДІВ НАД ЛЮДИНОЮ (СТ. 142 КК УКРАЇНИ)

Стаття присвячена аналізу суб'єктивних ознак (суб'єктивної сторони і суб'єкта) складу злочину, передбаченого ст. 142 КК України. Автор характеризує суб'єктивну сторону в межах змішаної або неосторожної форм вини. Наводяться аргументи стосовно тлумачення суб'єкта даного злочину в якості спеціального та доцільності вказівки на нього в диспозиції статті.

Ключові слова: дослід, незаконне проведення дослідів, медико-біологічний дослід, психологічний дослід, спеціальний суб'єкт, змішана форма вини, лікар, психолог, цілитель.

Статья посвящена анализу субъективных признаков (субъективной стороны и субъекта) состава преступления, предусмотренного ст. 142 УК Украины. Автор дает характеристику субъективной стороне в рамках смешанной или неосторожной форм вины. Приводятся аргументы относительно толкования субъекта данного преступления в качестве специального и целесообразности указания на него в диспозиции статьи.

Ключевые слова: опыт, незаконное проведение опыта, медико-биологический опыт, психологический опыт, специальный субъект, смешанная форма вины, врач, психолог, целитель.

The article is devoted the analysis of subjective features (subjective side and subject) of corpus delicti, provided for in Article 142 of Criminal Code of Ukraine. The author gives the description of subjective side within the framework of the mixed or negligent forms of guilt. Arguments in regard to the interpretation of subject as the special one and the necessity of its indication in disposition of the article are adduced.

Key words: experiment, illegal experiment, medical-biological experiment, psychological experiment, special subject, mixed form of guilt, doctor, psychologist, healer.

Введення до Кримінального кодексу України 2001 р. (далі – КК) норми, що встановлює відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142), створило нагальну потребу в науковому аналізі елементів цього складу злочину.

Зважаючи на медичну специфіку, відсутність судової практики та труднощі бланкетного тлумачення, цілком зрозуміло є малочисельність наукових досліджень цієї норми. На сьогодні аналіз об'єктивних та суб'єктивних ознак складу злочину, передбаченого ст. 142, здійснено лише на рівні науково-практичних коментарів до КК, розділів підручників та одного монографічного дослідження [1].

Оскільки об'єктивні ознаки незаконного проведення дослідів над людиною вже висвітлювались нами в попередніх публікаціях [2, с. 190-197; 3, с. 42-50], у цій статті ми спробуємо дати тлумачення суб'єктивних ознак (суб'єктивна сторона, суб'єкт) вказаного злочину, що і буде метою нашої роботи.

Розпочинаючи дослідження, вважаємо необхідним зазначити, що диспозиція ч. 1 ст. 142 КК не містить безпосередньої вказівки на суб'єктивні ознаки злочину, що, у свою чергу, породжує неоднозначне їх тлумачення у науковій літературі [4, с. 365; 5, с. 412; 6, с. 343]. Звичайно, аналізуючи ознаки складу злочину, науковці виходять з чинної редакції ст. 142 КК, яка передбачає у ч. 1 наслідки у вигляді створення небезпеки, а у ч. 2 – фактичне настання наслідків. Свого часу ми пропонували змінити юридичну конструкцію шляхом вказівки у диспозиції ч. 1 ст. 142 КК на суспільно небезпечний наслідок у вигляді фактичного настання шкоди [3, с. 49].

Спираючись на доктринальний підхід до тлумачення диспозиції ч. 1 зазначеної статті, можна зробити висновок, що склад злочину в запропонованій редакції характеризується змішаною формою вини. Саме визнання можливості сполучення у свідомості особи ознак умислу і необережності дозволяє розмежувати умисне заподіяння шкоди життю і здоров'ю підслідного від умисного діяння, що спричинило шкоду такому потерпілому через необережність. Позитивний характер професійної діяльності по убезпеченню дослідів над людиною (у тому числі охороні її життя і здоров'я) виключає бажання або свідоме припущення настання суспільно небезпечних наслідків, оскільки такі види вольового ставлення до наслідків принципово змінюють характер вчинюваного діяння. Таким чином, у разі умисного ставлення до наслідків винна особа повинна нести відповідальність за умисне заподіяння шкоди життю та здоров'ю особи.

Змішана форма вини створює необхідність роздільного аналізу психічного ставлення суб'єкта до вчинюваного діяння і його наслідків. Спочатку розглянемо психічне ставлення винного до суспільно небезпечного діяння як ознаки об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 142 КК.

Для констатації інтелектуальної ознаки умислу особа, що незаконно проводить досліді над людиною, повинна усвідомлювати фактичний характер і соціальне значення вчинюваного нею діяння.

Незаконне проведення дослідів над людиною, на нашу думку, може бути вчинено лише шляхом дії, причому поведінка суб'єкта набуває злочинного характеру не за саме проведення дослідів, а за його проведення з порушенням нормативних приписів. Тобто, особа, яка умисно вчиняє злочин, повинна усвідомлювати не лише характер свого діяння, а й те, що вона порушує умови та порядок проведення дослідів над людиною. Суб'єкт усвідомлює, що його діяння заподіює шкоду відносинам, спрямованим на забезпечення дослідів, усвідомлює, що внаслідок його вчинку істотно знижується рівень охорони життя та здоров'я піддослідних осіб. Наприклад, лікар-дослідник проводить над особою, що хворіє на рак, досліді з метою вивчення впливу на розвиток пухлини електричного струму невисокої напруги. Такий лікар, володіючи спеціальними знаннями та досвідом, усвідомлює, що метод, який він застосовує, не є загальноприйнятим в медичній практиці. Небезпечність власного діяння для нього є очевидною, оскільки організм хворої людини занадто слабкий, а електричний струм може прискорити плин хвороби.

Слід зазначити, що усвідомлення суспільно небезпечного характеру діяння відбувається лише за умови розуміння суб'єктом його протиправності. На нашу думку, презумпція знання регуляторного законодавства в сфері дослідницької діяльності виключає визначення суб'єкта за ст. 142 КК в якості загального. Пересічний громадянин не лише не зобов'язаний знати положення нормативних актів у сфері охорони здоров'я, але й не в змозі через відсутність спеціальних знань і досвіду правильно зрозуміти вимоги, що в них викладені, а отже й уникнути помилок при їх виконанні. Лише особа, що професійно займається певною діяльністю, зобов'язана знати і виконувати нормативні приписи, а отже і нести відповідальність за їх порушення. Окремі вчені вважають, що у подібних випадках слід вести мову про "спеціальну" чи "професійну" осудність [7, с. 57]. Таким чином, щодо спеціального суб'єкта питання доведеності знання законів, а отже і усвідомлення протиправності діяння не викликає труднощів.

У такому разі вольове ставлення особи знаходить свій вияв у бажанні винного вчинити посягання. В нашому випадку предметом волі при умислі (щодо діяння) є порушення професійних обов'язків по дотриманню встановлених законодавством умов та порядку проведення дослідів над людиною. Неможливо свідомо порушувати певні обов'язки, не бажаючи цього.

Наступним питанням, яке потребує з'ясування, є дослідження можливості вчинення розглядуваного діяння через необережність. На нашу думку, при незаконному проведенні дослідів над людиною ставлення особи до діяння може бути усвідомлюваним (що свідчить про умисне

ставлення до діяння) або неусвідомлюваним (що свідчить про наявність необережної форми вини). У разі встановлення того, що суб'єкт не усвідомлював фактичної сторони неправомірно вчиненого діяння, не можна говорити ні про умисел, ні навіть про злочинну самовпевненість. У зазначеній ситуації можлива тільки злочинна недбалість. Так, діючи неухважно або з причини забудькуватості, суб'єкт не усвідомлює фактичної сторони діяння, хоча при певній напруженості розумових сил повинен був і міг це усвідомити. Наприклад, неухважне обстеження піддослідної особи призвело до того, що психологічний дослід з науковою метою був проведений над особою, яка має психічне захворювання (у період ремісії). За таких обставин особа демонструє зневажливе ставлення до існуючих правил, недостатню обачність під час здійснення дослідів.

Таким чином, психічне ставлення особи до суспільно небезпечного діяння як ознаки об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 142 КК, може виражатися як у виді прямого умислу, так і злочинної недбалості.

Тепер розглянемо детальніше ставлення суб'єкта до суспільно небезпечних наслідків незаконного проведення дослідів над людиною, яке характеризується необережною формою вини, що згідно із ст. 25 КК поділяється на злочинну самовпевненість та злочинну недбалість.

При злочинній самовпевненості має місце передбачення абстрактної можливості настання наслідків [8, с. 21]. У такому разі, порушуючи умови та порядок проведення дослідів, суб'єкт діє самовпевнено і передбачає, що подібного роду діяння взагалі-то призводять до настання суспільно небезпечних наслідків (заподіяння шкоди життю та здоров'ю потерпілого), однак відступ від нормативних вимог, допущений саме ним, до таких наслідків призвести не повинен.

Вольовий момент злочинної самовпевненості визначений у законі вказівкою на те, що особа легковажно розраховує на відвернення суспільно небезпечних наслідків. Такого роду розрахунок при самовпевненості має передумовою наявність певних обставин, які здатні, на думку винного, нейтралізувати можливість настання передбачуваних ним наслідків. При цьому наявні обставини за своїми властивостями повинні бути і є об'єктивно здатними запобігти настанню наслідків. Проте має місце вплив інших реальних, але, на жаль, не врахованих винним факторів. Наприклад, у разі погіршення стану здоров'я піддослідного під час проведення дослідів суб'єкт, передбачаючи можливість спричинення шкоди життю та здоров'ю такої особи, не зупиняє дослід, розраховуючи на тимчасовість такого стану, достатню наукову обґрунтованість і нешкідливість експериментального методу, власний досвід і професіоналізм. Однак розрахунок не виправдався, і піддослідному були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження.

Якщо особа сподівається на обставини, які для певного розвитку подій реально не здатні запобігти шкоді або взагалі відсутні – самовпевне-

ність виключається. Подібне ставлення до суспільно небезпечних наслідків зобов'язує розцінити діяння винного як умисний злочин проти життя і здоров'я особи.

Ми визначились, що психічне ставлення до суспільно небезпечного діяння може бути не лише умисним, а й виражатися у формі злочинної недбалості. При подібному ставленні суб'єкта до діяння, його ставлення до наслідків може бути тільки злочинно недбалим [9, с. 159].

Тепер перейдемо до розгляду ознак суб'єкта злочину, передбаченого ст. 142 КК. Спочатку потрібно визначити, чи є суб'єкт вказаного злочину загальним чи спеціальним.

Оскільки ст. 142 була введена до КК України з урахуванням норм міжнародного права, вважаємо за доцільне звернутися до цих джерел для з'ясування, на кого саме поширюється заборона. Так, у Нюрнберзькому кодексі зазначено, що експеримент повинен проводитися тільки особами, які мають наукову кваліфікацію [10, с. 56]. У свою чергу, Гельсінська декларація висуває вимогу, щоб біомедичні дослідження на людині проводилися тільки кваліфікованим науковим персоналом під спостереженням медика, який має достатній клінічний досвід [11, с. 12 - 14]. Подібні положення містяться і у Додатковому протоколі до Конвенції про права людини та біомедицину [12].

Окрім того, розміщення законодавцем ст. 142 серед злочинів у сфері медичного обслуговування населення наводить на думку, що основною метою створення такої норми було намагання кримінально-правовими засобами протидіяти дослідницькій діяльності осіб, які займаються цим на професійній основі. Як було зазначено вище, саме така особа-професіонал має здатність дотримуватися умов правомірності досліджу. Загальний суб'єкт такою здатністю не володіє.

Опосередковано на спеціальний суб'єкт незаконного проведення дослідів вказує і зміст санкцій ч. 1 і ч. 2 ст. 142, де поряд з іншими видами покарань передбачено додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. Таким чином, законодавець врахував особливість суб'єкта даного злочину, встановивши відповідне реагування на злочинну професійну діяльність.

Отже, суб'єктом злочину за ст. 142 КК може бути лише особа, яка має нарівні із загальними й спеціальні ознаки (спеціальний суб'єкт)¹.

¹ З приводу спеціального суб'єкту свого часу цілком слушно висловився професор В.М. Куц, який зазначив, що наявність будь-якої додаткової обставини в характеристиці суб'єкта не завжди автоматично перетворює його із загального на спеціальний. На його думку, спеціальним суб'єктом є особа, яка вчиняє діяння, заборонене не для всіх без винятку осіб, а тільки для певної категорії, до якої вона відноситься. Тобто, ці суб'єкти порушують не загальну, а спеціальну кримінально-правову заборону, котра тільки їм і адресується [13, с. 22].

При визначенні спеціальних ознак суб'єкта вказаного злочину необхідно врахувати особливості механізму вчинення злочину і тим самим визначити коло осіб, які реально можуть посягнути на охоронювані суспільні відносини.

Аналіз характерних рис експерименту як методу наукового пізнання та вимог, які висуває законодавець до його проведення (ст.ст. 44, 45 Основ законодавства України про охорону здоров'я [14]), наводить на думку, що суб'єктом злочину за ст. 142 КК може бути тільки та особа, яка не лише здатна (відповідно до своїх професійних здібностей) проводити досліді над людиною, але й допущена у встановленому законом порядку до проведення таких дослідів. Стже, можна з упевненістю стверджувати, що суб'єктом злочину за ст. 142 КК може бути особа, яка має спеціальні знання, досвід та навички у галузі медицини, здатна оцінити можливий терапевтичний ефект (чи наукову цінність) експериментальних методів, застосувати їх, припинити дослід у разі виникнення загрозливих процесів в організмі людини та вжити необхідні заходи для усунення загрози. На нашу думку, це передусім особа, яка займається медичною діяльністю на професійній основі.

За законодавством України медичною діяльністю мають право займатися особи, які мають відповідну спеціальну освіту і відповідають єдиним кваліфікаційним вимогам [14]. Такими особами є лікарі та інші медичні працівники (фельдшер, акушер, медична сестра) [15]. Аналізуючи випуск 78 "Охорона здоров'я" Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, приходимо до висновку, що, окрім лікарів, інші категорії медичних працівників не мають права самостійно застосовувати експериментальні методи. Про це свідчить недостатній обсяг знань (відсутність повної вищої освіти) та/або здійснення професійної діяльності лише під керівництвом лікаря [15]. При проведенні дослідів над людьми такі категорії осіб не можуть діяти самостійно, вони виступають лише в якості допоміжного персоналу. Це означає, що такі особи не можуть визнаватися суб'єктами злочину за ст. 142 КК.

Зважаючи на складність і ризикованість експериментальних методів, бажано допускати до проведення дослідів над людьми лише лікарів, що мають вищу кваліфікаційну категорію. Це категорія найдосвідченіших лікарів, рівень професійної підготовки яких дає їм можливість вільно орієнтуватися в декількох суміжних спеціальностях, що сприяє якісному проведенню дослідів та своєчасному усуненню загрози для життя та здоров'я потерпілого у разі її виникнення.

Існує ще одна категорія осіб, які застосовують методи оздоровлення, профілактики, діагностики і лікування, хоча і нетрадиційного характеру. Ці особи займаються народною медициною (цілительством). Проте, чи

мають вони право в своїй діяльності застосовувати експериментальні методи – це питання потребує вирішення.

Так, відповідно до чинного законодавства цілителем визнається особа, яка не має спеціальної медичної освіти, але володіє певним обсягом професійних знань та вмінь у галузі народної і нетрадиційної медицини (далі – НіНМ). При цьому, цілитель має право застосовувати лише той метод, який зазначений у спеціальному дозволі. До того ж, цілитель зобов'язаний займатися медичною практикою тільки під контролем лікаря або в умовах лікувального закладу [16]. Зважаючи на низький рівень знань та досвіду цілителя у галузі медицини (порівняно із лікарем), обмеженість його впливу на організм людини та неможливість самостійного прийняття рішень, можна зробити висновок, що діяльність по проведенню медико-біологічних експериментів на людях для такої категорії осіб є неприпустимою.

Проте дещо інший підхід вбачається щодо проведення цілителями психологічних дослідів. Чинним законодавством цілителям заборонено проведення лікувальних сеансів з використанням гіпнозу та інших методів психічного або біоенергетичного впливу, які розраховані на масову аудиторію [17]. З цього випливає, що індивідуальні сеанси такого роду є дозволеними. Більш того, з аналізу положень Наказу МОЗ України від 15.04.2008 № 199 "Про затвердження порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу" можна зробити висновок, що цілитель з вищою психологічною або медичною освітою та відповідною післядипломною освітою можуть застосовувати методи психологічного і психотерапевтичного впливу [18]. При цьому в Наказі закріплені загальні вимоги до застосування таких методів без застереження щодо їх загальноприйнятості чи експериментальності. Таким чином, є підстави стверджувати, що цілительі за певних умов (нааявність відповідної освіти) можуть бути допущені до проведення психологічних дослідів над людиною і у разі порушення умов та порядку їх проведення нести відповідальність за ст. 142 КК України.

Говорячи про психологічні досліді, неможливо оминати увагою ще одну категорію осіб – психологи. Психологом визнається фахівець, що має повну вищу освіту за напрямом підготовки "Психологія". Зі змісту вищезазначеного Наказу МОЗ України випливає, що психолог не може застосовувати методи психотерапевтичного впливу (тобто з метою лікування), а лише методи психологічного впливу (з науковою метою) і лише в лікувально-профілактичних закладах [18]. Таким чином, психолог, використовуючи вказані методи при проведенні психологічних дослідів над людиною і порушуючи вимоги їх правомірності, виступає в якості суб'єкта злочину, передбаченого ст. 142 КК. Зі свого боку, хотілося б відмітити, що психолог, який проводить дослідження на людині, повинен відповіда-

ти підвищеним вимогам щодо рівня освіти, кваліфікації та досвіду роботи. Вказані вимоги доцільно було б закріпити у законодавстві.

У зв'язку з тим, що організація проведення досліджень та контроль за ними покладаються на керівників відповідних установ, постає питання про кваліфікацію дій осіб, які безпосередньо незаконний дослід не проводять, проте відповідно до своїх службових обов'язків здійснюють контроль за діяльністю підлеглих осіб (дослідників). Ми вважаємо, що безпосередні керівники (завідувачі лабораторій, завідувачі структурних підрозділів медичних закладів тощо) та інші службові особи, які не є виконавцями незаконного дослід, а лише здійснюють організаційний та документальний супровід, будуть нести відповідальність за злочини у сфері службової діяльності.

Будь-які інші особи, окрім вищезазначених, за проведення дослідів над людиною і заподіяння шкоди життю чи здоров'ю потерпілого будуть нести відповідальність на загальних підставах за злочини проти життя та здоров'я особи.

Задля усунення у подальшому неодностайного тлумачення ознак суб'єкта досліджуваного злочину пропонуємо доповнити диспозицію ч. 1 ст. 142 КК вказівкою на спеціальний суб'єкт. В такому разі диспозиція буде сформульована наступним чином: "Незаконне проведення *фахівцем* медико-біологічних ...".

Ми цілком усвідомлюємо, що запропонований термін не є досконалим з точки зору можливості остаточного вирішення питання визначення суб'єкта злочину і, можливо, викличе певні нарікання з боку науковців. Проте, на наше переконання, відображення у диспозиції статті повного переліку категорій осіб, які можуть бути суб'єктами злочину, породить громіздкість і перевантаженість норми. Разом з тим, відмова від вказівки в диспозиції статті на спеціального суб'єкта може перевести дискусію щодо кола винних осіб у формат невизначеності. Термін "фахівець" в цьому відношенні видається оптимальним, з огляду на його узагальнюючий характер, стислість і лаконічність, а тлумачення цього терміну більш доцільно здійснювати у коментарях до Кримінального кодексу України. Звичайно, ми не претендуємо на останню інстанцію, можливо запропонована редакція дійсно не вирішить усіх проблем, проте вже сама вказівка у диспозиції на фахівця має істотне значення, оскільки свідчить про наявність спеціального суб'єкта злочину.

Зважаючи на вищевикладене, можна дійти наступних **висновків**. По-перше, суб'єктивна сторона незаконного проведення дослідів над людиною може бути охарактеризована в межах змішаної або необережної форм вини. Психічне ставлення суб'єкта до суспільно небезпечного діяння може виражатися у вигляді прямого умислу чи злочинної недбалості, а до суспільно небезпечних наслідків – у вигляді злочинної самовпевненос-

ті чи злочинної недбалості. В цілому злочин є необережним. По-друге, суб'єктом розглядуваного злочину є фізична осудна особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності і є фахівцем, який виконує професійні обов'язки по забезпеченню здійснюваних ним дослідів та охорони життя і здоров'я піддослідних осіб. Суб'єктами незаконного проведення дослідів над людиною можуть бути наступні категорії осіб: 1) лікарі; 2) цілителі (з відповідною освітою) – при проведенні психологічних дослідів; 3) психологи – при проведенні психологічних дослідів з науковою метою. Задля усунення невизначеності при тлумаченні ознак суб'єкта досліджуваного злочину пропонуємо включити до диспозиції ч. 1 ст. 142 вказівку на спеціальний суб'єкт.

Використана література:

1. Куц В.М., Гізімчук С.В., Єгорова В.О. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною: монографія / Куц В.М., Гізімчук С.В., Єгорова В.О. – Харків: Юрайт, 2012 – 304 с.
2. Єгорова В. О. Об'єкт незаконного проведення дослідів над людиною (ст. 142 КК України) / В. О. Єгорова // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2008. – № 1. – С. 190-197.
3. Гізімчук С. В. Питання кваліфікації незаконного проведення дослідів над людиною (ст. 142 КК України) / С. В. Гізімчук, В. О. Єгорова // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ. – 2008. – № 3. – С. 42-50.
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України : у 2 т. / [Андрушко П. П., Арсенюк Т. М., Бантишев О. Ф. та ін.] ; за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – [3-є вид., перероб. та доп.]. – К. : Алерта, КНТ, Центр учбової літератури, 2009. – Т. 1 : 2009. – 964 с.
5. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. коментар / [Баулін Ю. В., Борисов В. І., Гавриш С. Б. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-е вид., доповн. – Х. : Одиссей, 2008. – 1208 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка]. – 7-ме вид., перероб. та доповн. – К. : Юридична думка, 2010. – 1288 с.
7. Гринберг М. С. Технические преступления / Гринберг М. С. – Новосибирск : Изд-во Новосиб. ун-та, 1992. – 141 с.
8. Макашвили В. Г. Уголовная ответственность за неосторожность : монография / Макашвили В. Г. – М. : Госюриздат, 1957. – 211 с.
9. Тихий В. П. Проблеми вини у злочинах проти суспільної безпеки / В. П. Тихий // Вісник Академії правових наук України. – 1996. – № 5. – С. 153-160.
10. Нюрнбергский кодекс // Врач. – 1993. – № 7. – С. 56.
11. Права человека и профессиональная ответственность врача в документах международных организаций. – К. : Ассоциация психиатров Украины, 1996. – 121 с.
12. Дополнительный протокол к Конвенции о правах человека и биомедицине в области биомедицинских исследований : [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://conventions.coe.int/Treaty/rus/Treaties/Html/195.htm>

13. Куц В. М. Теоретико-прикладні аспекти проблеми суб'єкта злочину / В. М. Куц // Вісник Університету внутрішніх справ. - 1996. - № 1. - С. 17-23.
14. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 // ВВР. - 1993. - № 4. - Ст. 19.
15. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників / Міністерство охорони здоров'я України; Міністерство праці та соціальної політики України. - К. : Золоті сторінки. 2002. - Вип. 78 : Охорона здоров'я. - 372 с.
16. Положення про організацію роботи цілителя, який здійснює медичну діяльність в галузі народної та нетрадиційної медицини: Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11.02.1998 р. № 36 // Бюл. законодавства і юрид. практики України. - 2000. - № 7. - С. 482.
17. Інструкція про порядок надання Комітетом з питань народної і нетрадиційної медицини при Міністерстві охорони здоров'я України спеціального дозволу для провадження медичної діяльності в галузі народної і нетрадиційної медицини: Затв. Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10.08.2000 р. № 195 // Офіц. вісник України. - 2001. - № 9. - Ст. 378.
18. Порядок застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу: Затв. наказом МОЗ України від 15.04.2008 № 199 : [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

УДК 344.163 (477)

В.В. Молодик

СПІВВІДНОШЕННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО І ЛОКАЛЬНОГО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА В ДОСУДОВОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті на основі нормативно-логічного аналізу та юридико-лінгвістичного тлумачення досліджено онтолого-правовий і термінологічний аспекти галузевого принципу оптимального поєднання централізованого й локального правового регулювання діяльності прокурора у досудовому кримінальному провадженні з урахуванням сучасної доктрини кримінального процесуального права. Сформульовано поняття нормотворчої діяльності Генерального прокурора України.

Ключові слова: Генеральний прокурор, функціональна роль прокуратури, нормотворча діяльність, правове регулювання, досудове кримінальне провадження.

В статье на основе нормативно-логического анализа и юридико-лингвистического толкования исследованы онтолого-правовой и терминологический аспекты оптимального соотношения централизованного и локального правового регулирования деятельности прокурора в досудебном уголовном судопроизводстве с учетом современной доктрины уголовного процессуального права. Сформулировано понятие нормотворческой деятельности Генерального прокурора Украины.

Ключевые слова: Генеральный прокурор, функциональная роль прокуратуры, нормотворческая деятельность, правовое регулирование, досудебное уголовное судопроизводство.